

Fadwa Souleimane

**Dilluns
de poesia
a l'Arts
Santa
Mònica**

**Presentació
de Cristina Rivas**

**Traduccions
d'Annie Bats**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

L Institutió
de les Lletres
Catalanes

SANTAMÒNICA

Fadwa Souleimane

Presentació de Cristina Rivas

Traduccions d'Annie Bats

Dilluns de poesia a l'Arts Santa Mònica

Fadwa Souleimane: La pacifista radical

Cristina Rivas

Fa gairebé una trentena d'anys, molt abans que ens comencés a esgarriar la barbàrie del Daesch, es publicava a França un recull d'articles del sociòleg Michel Seurat: «Síria: l'Estat Barbàrie». L'autor es referia, és clar, al règim de Hafez al-Assad i a la massacre de Hama, on van morir al voltant de 15.000 persones l'any 1982. A Hafez al-Assad no li va agradar com Michel Seurat retratava els mecanismes d'un sistema sinistre, així que va donar ordres. El sociòleg va ser segrestat per una milícia libanesa al servei de Síria. Els raptors van torturar i deixar morir Seurat. Paradoxalment, els seus textos –i també la seva mort– són la millor guia per entendre el que passa a la Síria d'avui. La Fadwa Souleimane va néixer a la Síria de Hafez al-Assad, el pare de Bashar al-Assad.

«És mort, o encara no?» Segons alguns testimonis, aquesta és la pregunta que va fer un policia en arribar a un hospital damascè per recollir la denúncia del cèlebre caricaturista Ali Farzat després que aquest fos apallissat per membres de les forces de seguretat del règim de Bashar al-Assad. Simbòlicament, en un gest de perversa

violència poètica –si em permeten l'expressió– els agents de la *chibah* li van trencar les mans. Els llapis i les mans del dibuixant feien por al règim sirianès. Llavors, corria l'agost del 2011 i Ali Ferzat denunciava la brutalitat del règim des que va esclatar la revolució. «Thaura». Una paraula que sona dolça en àrab. Ali Ferzat viu des d'aquell episodi a l'exili. I segueix dibuixant. La Fadwa Souleimane ha crescut a la Síria d'Ali Farzat. També ella viu ara a l'exili.

Fadwa Souleimane viu a París des de l'abril del 2012. Allà i llavors és on la vaig conèixer. Un amic i jo filmàvem un documental sobre artistes sirians contraris al règim i acabats d'arribar a França: volíem entendre la revolució a Síria i explicar-la lluny de l'òptica dels mitjans convencionals. La nostra idea era –error de càlcul– acabar el documental filmant el retorn dels nostres protagonistes a la caiguda del tirà. Algú ens va dir: heu de conèixer la Fadwa. I sí, l'havíem de conèixer.

Amenaçada de mort pel règim de Bashar al-Assad, aquesta coneguda actriu de peces teatrals i sèries televisives, s'havia convertit en heroïna a contra-cor, en protagonista de vídeos de youtube que havien fet la volta al món. La Fadwa, que mai no havia militat, va unir-se a la revolució al maig del 2011 –dos mesos després del seu inici– i ben ràpid va convertir-se en líder capaç de mobilitzar multituds: trencava així una barrera entre el món intel·lectual i la revolta popular. La Fadwa era la veu d'Homs. Aviat, el règim va detectar el poder de convocatòria d'aquesta dona d'ulls negres i veu clara que podia fer cantar alauites i sunnites d'una sola veu. I dic cantar

en el sentit més literal: la Fadwa sempre ha defensat la revolta pacífica per damunt de totes les coses, posició que li ha costat greus desavinences entre l'oposició. «Naïve», riuen alguns. «Traïdora», s'alcen algunes veus. I ella ha de fugir. Fugir perquè el règim posa preu al seu cap, fugir perquè el règim mata també els qui la protegeixen. Quan la Fadwa va creuar a peu la frontera que separa Síria de Jordània, va mirar enrere i va plorar. Sent l'exili com una punyalada. A Síria, hi ha deixat un fill i una revolució inacabada. Era el març de 2012. A l'abril d'aquell any, al mes de la seva arribada a París, la premsa francesa la rep com a una Joana d'Arc del món àrab. Com la resta d'opositors que trepitgen sol europeu, la Fadwa té esperança i està convençuda que des d'Europa podrà fer alguna cosa per salvar la seva revolució. L'esperança es dissol ràpidament, després d'unes quantes conferències infructuoses al costat de quatre personalitats polítiques amb ganes de fotografiar-se amb una heroïna contemporània.

No és fàcil, l'exili. No és fàcil sentir el dolor dels altres «teus» des d'un cafè de París. No té el mateix gust el te a la menta. No troba mai l'aixopluc, el refugi polític. «El conflicte siria –diu la Fadwa premonitòriament– arribarà a Europa tard o d'hora, no us en podreu deslliurar». Perquè el conflicte de Síria és el conflicte amb què cada individu conviu a les seves entranyes.

La Fadwa percep de seguida la indiferència general, entén que el seu país no tornarà a ser el seu país. «Síria s'ha acabat», m'engega un dia, «no vull parlar-ne més». Gelava a la vora del canal de l'Ourq. Tampoc no es

reuneix més amb els seus companys d'exili amb qui jo la vaig conèixer quan encara li quedaven ganes de lluitar. Per sort, li queda l'escriptura. Des d'aquell moment, la Fadwa m'envia els seus poemes –escriure per continuar vivint– i ja només parlem dels nostres exilis interiors –el seu sempre més ombrívol–, de com és això de sentir-se estranger d'un mateix, del cel gris de París, que sovint pesa com una llosa. Fins que un dia, la Fadwa combativa reapareix, durant un dinar a la plaça de la Bastilla: «Calia tornar a la vida». La Fadwa és un aforisme d'al Mutanabbí: «Ves a buscar la dignitat a l'infern, si et cal. I refusa la humiliació, fins i tot al mateix paradís». I llum: tota la llum d'Alep.

Cristina Rivas (Barcelona, 1974) és periodista a la secció d'internacional del diari ARA, a més de treballar amb productores de televisió com a guionista. Després d'una llarga etapa a programes com *La nit al dia* o *30 minuts* de Televisió de Catalunya, va passar un temps a París, des d'on col·laborà amb diferents mitjans i acabà de formar-se en geopolítica de l'Orient Mitjà contemporani. Ha fet cobertures per diversos mitjans a Síria, Pakistan, Palestina, Iran i Egipte. És a Damasc on va establir per sempre més un lligam indissoluble amb la ciutat habitada més antiga del món.

Poètica

Fadwa Souleimane

Davant de la massacre a Síria, no paro de fer-me preguntes. ¿Què pot aportar la poesia contra tota la barbàrie i brutalitat que presenciem? ¿Què pot la paraula contra tanta destrucció? ¿Pot la paraula treure les criatures de sota les runes? ¿Pot proporcionar aliments als que passen gana? ¿Pot llançar salvavides als que fugen pel mar mediterrani? ¿Pot aturar la guerra, qualsevol guerra?

Des dels orígens, la poesia sempre ha tingut funcions i metes específiques. Des dels primers esdeveniments, des de les gestes, els contes de reis, herois i pobles, la poesia va escriure la història abans que ho fes la prosa. A més de les seves funcions estètiques i cognitives, la poesia va continuar, al llarg dels segles, a enregistrar fets històrics, fins i tot després de l'aparició de la història i de les ciències educatives. Fins i tot a l'era de la premsa i els mitjans de comunicació, molts poetes van escriure sobre els esdeveniments del segle XX, van aportar un testimoni sobre el seu temps i van reflectir compromesos, com ara Jacques Prévert i Paul Éluard davant de la Segona Guerra Mundial.

¿És factible escriure poesia avui en dia? I ¿que n'és de la poesia síria? Doncs sí, hi ha una escriptura poètica que és com un crit contra els tirans del món, que els

recorda que els sirians i sirianes no som només notícies i nombres que apareixen a baix de la pantalla televisiva; ni tampoc simples organismes que només necessiten aixopluc, menjar i beure.

Som éssers amb sentiments nobles i energies creatives tot i les penoses condicions de vida. Podem crear literatura i art, i gaudir-ne. Creiem en la necessitat de la supervivència a través de la poesia, que preserva la memòria dels fets. Si els vencedors escriuen la història, els perdedors escriuen el poema i canten els seus mals a través de les edats.

Per mi, la poesia és aquell lloc on puc trobar un món sense conflictes ni odi. Un lloc on no existeixen ni la guerra ni la destrucció ni la divisió, un lloc on no existeixen ni les identitats ni les religions ni els passaports, un lloc on pots ser tu mateixa sense màscares ni postures, on ets una cèl·lula de consciència en un cos únic. La poesia és la pàtria, la filiació, la identitat individual. És la meua llengua que no vull perdre, la meua Síria, el meu refugi, i l'intercanvi de coneixements entre jo i jo. És l'altre que és el meu mirall, i és l'univers.

Poemes

Fadwa Souleimane

Traducció del francès d'Annie Bats

لماذا هناك عراة؟
أغرقتنا البوليستر
لماذا هناك خيام؟
غرقتنا في لجة المعدن
لماذا هناك شعب يُهجّر؟
لأننا غارقون في بحر من الدماء
ما هذه الضوضاء؟
انتحار الأبديات
وانسكاب زمان في زمان
ما هذا الصمت؟
مدن تموت ساحقة تاريخها
ما هذا الصراخ؟
دمي الغارق في الرمل
وأقول شمسي

- Per què aquesta gent nua?
- Ens ha negat el polièster
- Per què aquestes tendes?
- Ens ha negat el metall fos
- Per què emigra un poble?
- Perquè nedem en un mar de sang
- I aquest estrèpit?
- El suïcidi de l'alfabet
- I aquest silenci?
- Ciutats que moren esclafant la seva història
- I aquests crits?
- La meva sang negada a la sorra
i l'ocàs del meu sol

صَرَخْتُ فِي وَجْهِ الرَّصَاصِ
فَلَمْ يُصْبِحْ طَحِينًا يَا أَبِي
وَقَلْتُ لِلْقَنَابِلِ يَا حَمَامُ
فَفَجَّرْتَ الْجِدَارَ أَشْلَائِي
وَبَاحَ دَمِي لِلْعُشْبِ مَاءً
فَصَارَ الْعُشْبُ سِكِينًا
يَجْزُ بِهَا عُنُقَ الْفَرَاشِ
قُلْتُ لَنْ تَذْبَحِي زَوْجَ الْحَمَامِ
وَتَمْزَحِينَ كِي أَعْفُو عَلَيَّ دُرَّاقَةَ
صَارَتْ رَأْسًا لِأَخِي
وَقَدْ دُبِحَ الْحَمَامُ
وَقُلْتُ يَا أُمِّي تَرِيدِينَ لِلْغَةِ السَّلَامِ
فَكَيْفَ لِأَهْلِ السَّلَامِ بَأْنَ يَنَامُوا؟

Vaig xisclar davant les bales
No es van tornar farina pare
A les bombes els vaig dir coloms
Van polvoritzar el mur els bocins del meu cos
Em va vessar la sang com aigua sobre l'herba
L'herba es va convertir en el ganivet
que talla el coll de la papallona
M'havies promès no degollar la parella de coloms
Feies broma perquè m'adormís sobre un préssec
que ara és una calavera –la del meu germà
Els coloms van ser degollats
Deies que volies la pau per la llengua de ma mare
¿Com pot la gent de pau trobar la son?

إلى الذي قتلني ذاتَ زمانٍ
فقتلته ذاتَ زمانٍ
وفي هذا الزمانِ اقتتلنا
فقتلنا
هل لنا من لحظةٍ
تلتقي فيها العين بالعين
لنرى أننا لا نشبه إلا النظرة التي تريد أن تقول سامحني
سامحني وانظر في عيني التي سامحتك
ولنمض
معبّر الضوء
أمامنا

A tu
que em vas matar en aquell temps
i a qui jo vaig matar en aquell temps
Un temps de matança
aquell temps

¿Vindrà aquell instant que
mirant-nos als ulls
veurem que només som el reflex
de la nostra mirada
que diu perdó
tan sols
perdó?

Mira aquest perdó als meus ulls
i escapolim-nos
La llum despunta davant nostre.

París, 4 de setembre de 2013

منفى
تجتاحني العتمة
فلا أنوار في هذي المتاهة
النار قد أبصرتها نوراً فأعمتني وتهت
أمسكت بالبشرى لكنّها أحالتني شظايا
ألصقت أشلائي وبحث بها لم انعكس إليّ
ولم أر في الانعكاس العكس
لملمت صوتي علني أسمع، ناديت
فرأيت صورته التي كانت
ولم تكنه الآن
همتُ بالتي عادت إلى الورااء بي
إلى شيء فقدته
وعلى رصيف اللاجئين تبخرت
وأنا رماد العارفين بكل ما وهموا سقطت
عدمٌ في أن تكون هناك قد قتلت
وهاهنا لا يدفنونك
سأخذني وسوف أعود لا لأعود
بل إنه عودٌ
لألقى نهايتي التي شئت
باريس 8 تشرين أول 2012

EXILI

m'envaeix la fosca
aquest laberint no té claror
el foc que havia pres per llum
m'ha encegat
m'ha perdut
a penes he tocat el seu presagi
que m'ha fet miques
he aplegat les miques
i les he confiat al meu reflex
però al reflex no hi he vist cap reflex
he recollit la meua veu amb l'esperança de sentir-hi
i he cridat
m'ha aparegut la seva imatge
la seva imatge d'abans
no la d'ara
que he agafat amorosament
i m'ha tornat enrere
per buscar allò que ja no hi és
en arribar a la vorera dels refugiats
s'ha esvaït
i jo he caigut
com la cendra dels que han perdut les il·lusions
quina misèria caure aquí
on no enterren els morts
m'agafaré de la mà
i tornaré no per tornar sinó
per trobar la meua mort tal com vull

أمام نافذة مشرعة أبوابها على المغيب الأرجواني
طائرات لا صوت لها
نُقلَ المسافرين إلى أسفارهم
ورفّ الحمام يحوم فوق المنازل يروم المبيت
سطوح المنازل من قرميد
وقلبي أحمر
هناك في وطني يكون قد حلّ الليل
والطائرات هناك تحيله فجراً
فهي لا تلقي ألعاباً نارية
وذاك الذي يهبط فوق المنازل ليس الحمام
بل قنابل
ومضات الضوء تلك
هي مزيجٌ من سقوط الصواريخ وصعود الأرواح
أيها المهاجرون سيراً على الأقدام
اكتبوا في أسفاركم عن ذلك الليل المضيء بنور العنمة
أنه كان
حفلة لعيد ميلاد قاتل
2 تموز 2012

Les persianes s'obren de bat a bat
a un ponent púrpura
al cel hi passen avions
que no fan soroll
i duen els viatgers a bon port
damunt les teulades
s'arremolina un estol de coloms
que intenten posar-se
les teulades són de teula
i el meu cor vermell
allà al meu país
ja deu haver caigut la nit
una nit que allà els avions
converteixen en dia
perquè allà els avions
no són estels fugaços
sinó llunes de migdia
allà els avions
no duen els viatgers a bon port
sinó que s'emporten les ànimes ben lluny
són bombes que es posen a les teulades
i no pas coloms
i aquelles espurnes de llum
són frecs de pluja d'obusos
i d'ànimes que s'enlairen
oh vosaltres que deixeu el país caminant
escrigueu als vostres apunts de viatge
sobre aquesta llum il·luminada per l'ombra
va ser l'aniversari d'un tirà

2 de juliol de 2012

جوفي من معدن بارد
ورأسي من جليد
لحمي يأكل لحمي
ونصفي يأكل نصفي
فكيف يمكن أن أحيا بنصفي
دمي يُقَطَّرُ من دمي وصدر الأرض يشربهم
تهانينا
فجئنا أخوي
واحدة انبتت أساً
والثانية عشباً ندياً
وبذرتنا أخوي في
سأصلي كي ننبت زيتونه
نُطلُّ بها علينا

les meves entranyes són un metall fred
i el meu cap una glacera
la meva carn em devora la carn
una meitat de mi devora l'altra meitat
¿com viure amb una sola meitat?
la meva sang em degota de la sang
llepada pel si de la terra
bravo bravo
que ara venen les despulles dels meus dos germans
i una engendra pena
i l'altra herba fresca
les semences dels meus dos germans són dins meu
pregaré
perquè en broti una olivera
on ens apareixerem l'un a l'altre

الأشباح تطوق سماء باريس

المسئلة

وشريعة حمورابي

وبواباتُ بابل

ومغني الجاز الذي يخيط بصوته الجذور المقطوعة

أتباع السلف وأتباع الروك

والهندي الأحمر قفز من الذاكرة

الأشباح تطوق خصرها العابق بالكسكس

وأرتال الثياب النايلونية

وسريري طافح بالدم

ينزف حروفي

فوق أبيض الجنازات وأحمر الأعراس

قد يأتي الطوفان من النيل أو الفرات أو دجلة

أنت هنا يا نهر السين لم تبرح مكانك؟

يا لحظ من ستختار يا نوح العصر الجديد

لبست أثواب بلادي كلها كي أستعد للغرق

ستعود إليك الحمامة بالنبا الأكيد

فقد كان طوفاناً من جثث

وأنا سأنتظر أمام الثقب الأسود

ليعود بالأمل

els espectres encerclen el cel de París
la cúpula dels Invàlids
el codi d'Hammurabi
les portes de Babilònia
el cantant de jazz
que sargeix amb la veu
les arrels tallades
els adeptes del passat
els adeptes del rock
i vet aquí pell-roja
sorgit del fons de la memòria
tots aquests espectres encerclen París
per la cintura
que fa olor de cuscús
i roba sintètica
mentre el meu llit vessa de sang
i fa sagnar les meves paraules
oh blanc dels funerals
oh vermell de les noces
¿pot ser que el diluvi vingui
del Nil, l'Eufrates o el Tigris?
I tu Sena
¿encara ets aquí?
feliç aquell que escolliràs
com el Noè de la nova era
vestida amb la roba del meu país
m'arreglo per la negada
el colom et portarà
la bona nova
va ser un diluvi de cadàvers
i jo
davant del forat negre
esperaré l'esperança

من أنا؟
بعد أن ظلّ وجهي
واسمي
وورد طفولتي
لغتي
وصوتي
وذاكرتي هناك
ولبست وجه حطامها وما خرجت
أنا من هناك
ولست هناك ولست هنا
أنا أشلاء قتلاها
وعيون أطفالها النائمين ذبحاً
وليلُ صراخهم
ولحظة موتهم
وأنا والركام
تبعثره أيادي الأمهات
فلا تجد سوى بقايا أصابعهم
فوق دفاتر الإنشاد
ودمية بلا رأس
وفردة لحذاء

¿qui soc encara?

quan el meu rostre
el meu nom
la flor de la meva joventut
la meva llengua
la meva veu
la meva memòria
s'han quedat allà?
vestida amb les ruïnes del meu país
amb tot no vaig fer ni un pas
soc d'allà
però allà no hi soc
ni tampoc aquí
el meu país
soc els bocins dels seus morts
i els ulls dels seus infants
degollats mentre dormien
soc la nit del seu crit
l'últim instant de la seva vida
soc els enderrocs
que escampen
les mans de les mares
i l'únic que troben
són puntes
dels seus dits
en quaderns de cançons
una nina sense cap

أنا سطل النعنع البريَّ
والجوريَّ
وباب الدار
وإطارات بلا صور
أنا المآذن المهذمة والكنائس
والتاريخ
والخطب
أنا الحفاة
والعراة
والجائعون
واللاجئون
والهاربون من عيون الموت إلى الموت
أنا ثوب العذارى الملطخ بالدماء
والجثث التي بلا أسماء
أنا
قبر الحكاية التي انهدمت على الكلمات

una sabata
soc el test de menta salvatge
i englantiners
soc la porta de la casa
un marc sense imatges
soc una plaça d'execucions
cadenes
presons
incendis
sang
soc els minarets ensorrats
i les esglésies
i les cases
i la història
i els discursos
soc els descalços
i els despullats
i els afamats
i els refugiats
i els evadits dels ulls dels morts
que corren cap a la mort
soc el vestit de les verges
esquitxat de sang
cadàvers sense nom
soc
el sepulcre del relat
ensorrat sobre les paraules

Biografia

Fadwa Souleimane va néixer a Alep (Síria) el 1972. Va graduar-se a l'Institut Superior d'Art Dramàtic de Damasc i va treballar com a actriu al teatre, el cinema i la televisió. Va participar activament al moviment popular i democràtic al seu país des del març de 2011 i es va convertir en un dels símbols de la mobilització pacífica a Damasc, Homs i Daraa. La van perseguir les forces de seguretat del règim i es va veure forçada a exiliar-se. Des del 2012 viu a França, país que li va concedir l'asil polític.

És autora de l'obra teatral *Le Passage* (Lansman Éditeur, 2013), en la qual plasma la seva experiència d'activista compromesa amb les formes pacífiques de lluita. L'obra es va representar al Festival d'Avinyó i a ciutats com Marsella, París, Lieja i El Caire.

Ha publicat un recull de poemes en àrab (editorial Dar Al Ghaououne), traduït al francès per Nabil El Azan amb el títol *À la pleine Lune* (Éditions Le Soupirail). El llibre ha estat guardonat amb el Prix des Découvreurs 2016, el jurat del qual està format per centenars d'estudiants de secundària que representen el conjunt dels districtes acadèmics de França.

Bibliografia i treball com a actriu

OBRA

Teatre

Le passage, obra de teatre basada en la seva experiència d'activista pacífica i publicada el 2013 per Lansman Éditeur (Bèlgica). Es va representar al Festival d'Avinyó i a ciutats com Marsella, París, Lieja i El Caire

Articles publicats a la premsa àrab: *Al-Nahar*, *Al-Arabi Al-Jadid*, *Al-Saout Al-Raia*...

Poesia

À la pleine lune, recull publicat el 2013 per Éditions du Soupirail (França), amb traducció de Nabil Al Ezan. L'editorial Dar Al Ghawoun (Líban) va treure la versió original en àrab. El llibre va ser guardonat amb el Prix des Découvreurs 2016. Ha publicat poemes en diverses revistes. Ha estat convidada a participar a nombroses trobades poètiques a França i Europa.

En preparació

Recull de poemes: *Dans l'obscurité éblouissante*, amb traducció de Sali El Jam, revisada per Ethel Adnan, Simon Fatal i Eugénie Paultre. Éditions Al Manar, juny de 2017

ACTUACIONS

Televisió

Ha participat a diverses sèries

Teatre

Les veus de Maria, de Lydia Sherman Hodak; *Sense comentaris*, de Walid Al Koualy i *Secret de família* d'Amr Sawa, entre d'altres

Cinema

Fora d'abast, llargmetratge d'Abed al Latif i Abed al Hamid; *Històries de cada dia*, curtmetratge de Nidal Hassan; *El pare també*, curtmetratge de Gayanieh Gigi. El 2016, participació com a actriu i coguionista al curtmetratge de Rami Hassoun, *Message Too*, presentat als festivals de Canes, Hollywood i Delhi.

Fadwa Souleimane està preparant diversos espectacles com a actriu i directora de teatre.

Aquesta selecció de poemes
de Fadwa Souleimane
es publica el 17 de juliol de 2017
amb motiu del recital de la poeta
dins el cicle Dilluns de poesia
a l'Arts Santa Mònica, Barcelona.

**Dilluns de poesia
a l'Arts Santa Mònica
2017**

**Totes les sessions tindran lloc
a l'Arts Santa Mònica
els dilluns a les 19 h**

Arts Santa Mònica

Centre de la creativitat

La Rambla 7

08002 Barcelona

T 935 671 110

artssantamonica.gencat.cat

Entrada lliure

Mitjà col·laborador:

NÚVOL

Col·laboren:

PEN
català

Associació d'Escriptors en Llengua Catalana
Associació d'Escriptors en Llengua Catalana
Associació d'Escriptors en Llengua Catalana
Associació d'Escriptors en Llengua Catalana
Associació d'Escriptors en Llengua Catalana

AELC
ASSOCIACIÓ D'EScriptors
EN LLINGÜA CATALANA

Organitza:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

 Institut
de les Lletres
Catalanes

SANTAMÒNICA